

Posudek na diplomovou práci Kristýny Zemanové „Myšlenková cesta filozofa – disidenta Bohumíra Janáta“

Diplomové práce, jejichž tématem je „život a dílo“ významného filozofa, obvykle podávají značně zploštělý obraz osobnosti, jíž jsou věnovány. Hned v úvodu svého posudku bych však chtěla říci, že to není případ této práce.

Autorka tu s velkou erudicí představuje významného českého filozofa, který si sám za své životní motto a filozofické krédo zvolil: „Ježíš, ne Caesar“, a tomu se ani v jedné ani druhé rovině svého života nezpronevěřil. Právě tuto skutečnost vnímám z uvedené práce jako autorčinu „červenou nit“ pro představení tohoto myslitele.

Tematizační koordináty pro porozumění osobnosti a díla B. Janáta autorka formuluje v názvech kapitol své práce: 1. Dětství a doba studií (s. 8 – 12), 2. Od ukončení studia do roku 1989 (s. 13 – 33) a 3. Od roku 1989 (s. 34 – 67). Představu zdánlivě jednoduchých názvů kapitol vyvrací jejich diferenciací do subkapitol (např. u kapitoly třetí: Návrat k profesi, Manželství, Reflexe politického života, Konec Charty 77, Polistopadové kritické práce; pojem „metafyzické rozhodnutí“, faustovské téma, Filosofie domova, Pojetí pravdy, Duchovní cesta, Odchod), ale především jejich obsahová náplň. Práce obsahuje Úvod (s. 5 – 7) a Závěr (s. 68) plus přílohu obsahující přepis rozhovoru autorky se sestrou B. Janáta Anežkou Janátovou (s. 72 – 75) a s manželkou B. Janáta Alenou Janátovou (s. 75 – 86).

Velmi oceňuji autorčinu patřičnou formulaci záměru (cíle) její práce, v níž uvádí, že „si rozhodně nenárokují nahradit připravovanou rozsáhlejší monografii, kterou o svém manželovi připravuje Alena Janátová“, nýbrž že cílem její práce je „zachytit základní myšlenkové tendence, hlavní motivy a inspirační zdroje jeho díla“ (viz s. 6, 7).

Autorka se v práci vyvarovala deskripce životopisných dat – pokud je uvádí, tak vždy kontextuálně, tj. v souvislosti se způsobem uvažování a procesem zrání B. Janáta. Všímá si nejvýznamnějších inspiračních zdrojů filozofické cesty tohoto myslitele, kterými byli především H.D. Thoreau, J.S. Dunn, T.G. Masaryk a F. Nietzsche, a ukazuje v čem a proč.

Za slabší místo práce považuji pouze autorčinu referenci o polemice mezi B. Janátem a L. Majorem (s. 30 – 33), kterou autorka interpretuje jako kritiku B. Janáta. Reference o polemice dvou filozofů (v tomto případě obou znalců jak filozofie F. Nietzscheho tak J. Patočky) jsou vždy ošidné; stručné reference vždy redukuje a zjednodušují. Tak i v tomto případě nešlo o kritiku, nýbrž o vskutku filozofickou polemiku, v níž oba filozofové zdůrazňují jiné, nicméně pravdivé akcenty filozofie – stručně řečeno: pojetí filozofie jako rozumové evidence a pojetí filozofie jako transcendence. Jedno však nemusí vylučovat druhé, ani odporovat druhému.

Celkové hodnocení práce:

Diplomová práce Kristýny Zemanové je zpracována velmi kultivovaně a na základě prostudování mnoha prací B. Janáta. Autorka se ve svém zpracování dobrovolně, tak říkajíc z úcty a respektu k osobnosti a dílu B. Janáta „upozaďuje“, což je velmi sympatické, neboť to dává vyniknout hloubce Janátova filozofického myšlení. Zároveň ale na straně druhé mi v práci chybí autorčina reflexe, její vyjádření, názory, stanoviska, hodnocení, event. argumentace. A v tomto směru autorka bohužel nevyužila ani prostoru Závěru, který je zde příliš stručný a v kontextu celé práce vyznívá spíše jako „shrnující anotace“. Tuto připomínku formuluji jako podnět ke zvážení autorky k prohloubení její práce o tento rozměr – tak, aby mohla splnit i nároky k rigoróznímu řízení.

Diplomovou práci Kristýny Zemanové jednoznačně **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm „**výborně**“.

Otázky k obhajobě:

1. Čím Vás nejvíce oslovil B. Janát a které jeho myšlenky Vy sama považujete za aktuální pro dnešního („postmoderního“) člověka?
2. Mohla byste uvést některé „vnitřní boje“ B. Janáta?
3. Jak rozumíte Janátově formulaci „živé zakoušení transcendence“?

